

@Ine_leest:

BEVORDEREN VAN INTRINSIEKE LEESMOTIVATIE

Sinds mijn bijdrage in het vorige nummer van *Fons* hebben bijkomende studies bij leerlingen in zowel het basis- als het secundair onderwijs de ingezette negatieve trend verder bevestigd: PIRLS en PISA tonen aan dat de leesvaardigheid van de Vlaamse jongeren er onophoudelijk op achteruit blijft gaan. Bij de Vlaamse 15-jarigen haalt bijna 1 op de 5 leerlingen het basisoniveau voor leesvaardigheid niet. Bovendien is het leesplezier in geen enkele onderzochte regio zo laag als in Vlaanderen. Terwijl in 2016 al 31 procent van de Vlaamse leerlingen uit het 4de leerjaar een negatieve perceptie had over lezen, is hun houding tegenover lezen er richting het 6^e leerjaar nog verder significant op achteruit gegaan. Het dalende aantal uren dat leerkrachten aan leesonderwijs besteden bij Vlaamse tienjarigen, heeft wellicht een invloed op deze evolutie. Deze trend dreigt echter nog versterkt te worden door de recente afname van het aantal uren Nederlands in de eerste graad van het katholiek onderwijs. **Ine Desplinter**

Er zijn met andere woorden enkele belangrijke uitdagingen voor alle betrokken actoren, zonder wonderrecepten om die aan te pakken. Onderwijsonderzoekers reiken verschillende aanbevelingen aan, waaronder expliciet tijd maken voor begrijpend lezen in de klas en het lezen als leuk en belangrijk positioneren. Als taalleerkracht behelst het een iteratieve zoektocht om een zinvolle bijdrage te leveren in het bevorderen van die intrinsieke leesmotivatie. Op basis van verschillende kleinschalig opgestarte experimenten tijdens de afgelopen

jaren, deel ik graag enkele ervaringen die een impact blijken te hebben op de bevordering van de leesmotivatie.

@INE_LEEST

Het eerste initiatief is ontstaan in 2018, waarbij via het Instagram-profiel *@ine_leest* het lezen wordt gepromoot. Centraal hierbij staat het uitwisselen van leeservaringen, de creatie van betrokkenheid en de interactie met leerlingen in hun online-leefwereld. De *posts* schetsen

de sfeer van het verhaal, telkens voorzien van een situatieschets en een korte recensie. Door de leerlingen hier actief in te betrekken, maken ze heel vaak – soms anoniem – deel uit van die *posts* en worden zo ook leestips en -ervaringen uitgewisseld. Dus geen nieuw medium of een afgesloten setting om in dialoog te treden, maar wel een vrijblijvende betrokkenheid in een vertrouwde online leefwereld anno 2020, die doorgetrokken wordt naar de klasomgeving. *@ine_leest* beperkt zich echter niet tot het leespubliek uit de klasomgeving: ook een breder leespubliek (en daar zitten zelfs

Over de auteur

INE DESPLINTER

is leerkracht Nederlands in het Spes Nostra Instituut in Heule met een grote hunker naar lezen én vooral naar leerlingen laten lezen.

verrassend genoeg vaak ook ouders van leerlingen tussen) volgen de avonturen met een grote 'fun'-factor.

Via nieuwe technologische mogelijkheden en via moderne socialemediakanalen worden de volgers gestimuleerd om het plezier te (her)ontdekken van buitenschools lezen. Vanuit mijn persoonlijke interesse tracht ik die intrinsieke leesmotivatie uit te dragen naar de leerlingen, met een opmerkelijk resultaat: vele leerlingen maken een aanzienlijke progressie tussen september en juni op het vlak van intrinsieke leesmotivatie. Het tentoonstellen van een boek in september wordt initieel lauw onthaald. Diezelfde leerlingen reageerden in juni uitermate enthousiast als ze ontdekken dat er opnieuw een boek op de lerarentafel staat. Want dan weten ze: nu komt het! Een uitdaging of wedstrijd, samen een (foto voor een) Instagram-post of een filmpje maken, fragmenten voorlezen die geselecteerd worden op basis van de interesse van de klas, Kortom, een community creëren waarbinnen de leesmotivatie wordt gestimuleerd om vervolgens die inspiratie door te trekken naar de klasomgeving van de leerlingen.

LESSUGGESTIES

Verschillende vakcollega's – tot in Antwerpen en Leuven – promoten intussen @ine_leest, maar ook diverse *influencers* en auteurs hebben publiekelijk hun waardering geuit voor het initiatief. De positieve energie en constructieve feedback deden me beseffen dat er mogelijk nood was aan bijkomende initiatieven om collega's te ondersteunen in het uitdragen van die visie. Op basis van geschikte en recente boeken werden gedetailleerde lessuggesties rond literatuur uitgewerkt en in de praktijk gevalideerd. Het is immers mijn overtuiging dat het (her)ontdekken van de intrinsieke

leesmotivatie in de eerste plaats dient te gebeuren door middel van geschikte en recente boeken. Voor vakcollega's blijkt het echter niet altijd evident om die geschikte werken te selecteren en daarrond een passende lessenreeks uit te werken. Daarom besloten we onze hapklare lessuggesties openbaar ter beschikking te stellen van alle leraren, in de overtuiging dat alle vakcollega's samen meer impact zullen hebben op het algemene leesniveau van onze jongeren. Al is er slechts één vakcollega die hierdoor een nieuw boek vastpakt en de leerlingen enthousiasmeert in hun leeservaring: het is de moeite waard. Elkaar inspireren en ervaringen uitwisselen staan hierbij centraal, complementair aan het bestaande didactische materiaal en de gehanteerde schoolboeken. Ook andere ideeën en ervaringen binnen het leesbeleid komen aan bod op @ine_leest: denk aan het opstellen van een leeskring, een leeswandeling tijdens de voorleesdag,... Alles wordt op een toegankelijke manier gepresenteerd, ter ondersteuning van de vakcollega om zo de verspreiding van leesmotivatie te bevorderen.

VAKOVERSCHRIJDENDE ROJECTEN

Zoals hierboven al vermeld, staat het aantal contacturen Nederlands steeds vaker onder druk. Onze taal – inclusief onze spelling – is echter geen exclusieve bevoegdheid voor het vak Nederlands. Ook via de andere vakken kan de intrinsieke leesmotivatie verder aangewakkerd worden, als het geschikte materiaal daartoe beschikbaar is. Dat vereist een transversale aanpak, waarbij de vakcollega's Nederlands samen met geïnteresseerde vakcollega's

van bijvoorbeeld geschiedenis of godsdienst nagaan op welke manier een vakoverschrijdend project uitgewerkt kan worden. Op die manier wordt hetzelfde boek vanuit diverse invalshoeken benaderd, waarbij naast de taalcomponent ook de inhoudelijke component behandeld wordt binnen een 'zuster'-vak. Deze initiatieven kaderen binnen een algemeen en globaal leesbeleid, waarbij de uitgewerkte lessuggesties opnieuw gedeeld kunnen worden via @ine_leest.

Wondermiddelen bestaan er helaas niet, en iedere school- en klasomgeving is ook uniek. Wat in mijn situatie werkt, mag dus zeker niet veralgemeend worden. Dat neemt echter niet weg dat via het delen van leeservaringen en (vakoverschrijdende) lessuggesties de intrinsieke leesmotivatie bevorderd kan worden. Het zou ook naïef zijn om vast te houden aan de illusie dat één enkele taalleerkracht op zichzelf de dalende trend kan keren. Van alle betrokken actoren zal daarom een inspanning nodig zijn, maar kleine initiatieven die van onderuit starten, kunnen al veel in beweging zetten. De steun en de positieve feedback van leerlingen, ouders, vakcollega's, uitgeverijen, auteurs, medelezers,... voedt dan ook mijn persoonlijke motivatie om hiermee door te gaan, en er tijd en middelen in te blijven investeren.

